

BOLALARDA O'TKIR VA SURUNKALI BRONXITNI DAVOLASH USULLARI

Kuryazova Sh.M., Oxunova M.J., Hamdamjonov I.X.

Farg'ona Jamoat Salomatligi Tibbiyot instituti.

Annotatsiya: Mazkur maqolada bolalarda ko'p uchraydigan nafas sistemasida uchraydigan o'tkir va surunkali bronxitni kelib chiqishi, klinik manzarasi va davolash usullari bayon etilgan .

Kalit so'zlar: Bronchitis acuta (ўткир бронхит), Bronchitis chronica (сурункали бронхит) , Inflammatio viae respiratoriae (нафас йўлларининг яллиғланиши) , Tussis (йўтал) , Sputum (балғам) , Febris (иситма) , Virus infectiosus (вирусли инфекция) , Allergia (аллергия) , Asthma (астма) , Aer contaminatus (ифлос ҳаво) , Cura (даволаш) , Medicamenta anti-inflammatoria (яллиғланишга қарши дорилар) , Prophylaxis (профилактика) , Immunitas (иммунитет)

Kirish: O'pka embriologiyasi homilaning 4-haftasida boshlanadi. Dastlab o'pka o'pkacha chiqindisidan rivojlanib, bronxial daraxtni shakllantiradi. 5-17-haftalarda bronxlar ko'p marta tarmoqlanadi. 24-haftadan tug'ilgunga qadar alveolalar shakllanadi va kapillyarlar hosil bo'lib, gaz almashinuvi uchun tayyor bo'ladi. Tug'ilgandan keyin ham alveolalar rivojlanishi davom etadi.

Asosiy qism: Bronxit — o'pkada bronxlar (katta va o'rta kattalikdagi havo yo'llari) yallig'lanishi. Bu yo'talni keltirib chiqaradi. Bronxit odatda burun, quloq, tomoq yoki sinuslarda infeksiya sifatida boshlanadi. Keyin infeksiya bronxga tushadi. Alomatlar orasida yo'tal, balg'am, xirillash, nafas qisilishi va ko'krak og'rig'i mavjud. Bronxit o'tkir yoki surunkali bo'lishi mumkin. Bolalardagi bronxit – bu bronxalarga ta'sir qiladigan nafas yo'llarining yallig'lanish kasalligi. Bu bolalarda, ayniqsa sovuq mavsumda eng ko'p uchraydigan kasalliklardan biridir. Bronxit ham o'tkir, ham surunkali turga ega bo'lishi mumkin va asoratlarni oldini olish uchun simptomlarni o'z vaqtida aniqlash va davolanishni boshlash. O'tkir shakldagi bronxit birdan paydo bo'ladi, shiddat bilan davom etadi va to'g'ri davolash qo'llanganda o'rtacha 7-10 kun davom etadi. Undan keyin bronxial devorlarning shikastlangan hujayralari tiklana boshlaydi (regeneratsiya), virusli va / yoki bakterial yallig'lanishidan so'ng to'liq sog'ayish 3 haftadan keyin kuzatiladi.

Bronxitning o'tkir obstruktiv shakli-havo yo'llarining torligi va balg'amning oz miqdori bilan bronxospazmga moyilligini hisobga olgan holda, maktabgacha yoshdagi bolalar uchun ushbu shakl ayniqsa xavflidir. Yallig'lanish jarayoni, asosan, yiringli yoki kataral-yiringli tabiatan bo'ladi, o'rta va kichik kalibrli bronxlarni o'z ichiga

oladi, bronxlar ekssudat bilan tiqilib? Yopilib qoladi. Mushak devorlari refleksiv tarzda qisqaradi va bu spazmga olib keladi. Tanada kislorod ochligiga olib keladigan nafas olish yetishmovchiligi paydo bo'ladi.

O'tkir noobstruktiv shakli- o'tkir noobstruktiv(obstruktiv emas) yoki oddiy shakldagi bronxit va katta va o'rta kalibrdagi bronxial naychalarda kataral yallig'lanish jarayonining rivojlanishi va yallig'lanish tarkibidagi bronxial to'siqning yo'qligi bilan ajralib turadi. Ushbu shaklning eng keng tarqalgan sababi virusli infeksiya va noinfektsion moddalardir.

Kasallik muvofiq davolash bilan rivojlanishda davom etar ekan, balg'am bronxlarni yo'talish jarayonida tark etadi, nafas olish etishmovchiligi rivojlanmaydi.

Bolalarda o'tkir bronxit davosi – etiotrop

Virus sababli kelib chiqqan bronxit odatda – etiotrop davolanmaydi. Ammo, gripp virusi qo'zg'atgan bronxit arbidol, relenza yok tamiflyu kabi preparatlardan foydalansa bo'ladi. O'RVI infeksiyasi rinovirus, adenovirus, paragripp virusi) chaqirgan bronxit etiotrop davosi mavjud emas, shu sababli kasallik ko'pincha simptomatik davolanadi. Ba'zi hollarda shifokor tomonidan – immun tizimi ishini kuchaytiruvchi vositalar buyurilishi mumkin. Ammo, bu kabi preparatlar qat'iy ravishda shifokor tomonidan buyuriladi, chunki bu vositalarning nojo'ya ta'sirlari ham bor.

Allergik bronxitning etiologik davosi – bronxitga sabab bo'layotgan allergenni organizmga ta'sirini cheklashdan iborat, masalan chang, hayvon yungi, o'simliklar, hasharotlar zahri, kimyoviy moddalar va boshqalar.

Bronxitning simptomatik davosi- bolalarda o'tkir bronxit davosida avvalo shilliq qavatlar yallig'lanishi va yo'talni bartaraf etishi kerak. Shuni ham unutmaslik zarur – yo'tal organizmning himoya mexanizmi hisoblanadi, yo'tal orqali organizm yot jismlardan xalos bo'lishga harakat qiladi (virus, bakteriya, allergen yoki toksik modda bo'lishidan qat'iy nazar). Shu sababli shilliq qavatlarda ko'plab shilliq ishlab chiqariladi va bu balg'am ko'rinishida organizmdan chiqarilib yuboriladi. Yagona muammo shu balg'amning juda yopishqoqligi va ko'chishi qiyinligida, ayniqsa, kichik yoshdagi bolalar o'pkasi va bronxlari kuchsiz bo'lganligi sababli yo'tal bilan balg'amni ajrata olmaydilar.

Balg'am ko'chishini osonlashtirish uchun mukolitiklar va balg'am ko'chiruvchi preparatlardan foydalaniladi. Mukolitik vositalar (ASS, Ambrogeksal, Bromgeksin) balg'amni yumshatadi va ko'chishini osonlashtiradi. Balg'am ko'chiruvchi preparatlar (Askoril, Gerbion, Gedeliks, Prospan, Doktor Mom) yo'tal vaqtida balg'amning nafas yo'llaridan ko'chishini osonlashtiradi. Bu kabi preparatlarning ko'pchiligi dorivor o'simliklar asosida tayyorlanadi.

Nomedikamentoz davo-bolalarda bronxitni faqatgina dori preparatlari yordamida davolash mumkin deb o'ylasangiz adashasiz. Kasallikni butunlay asoratlarsiz davolash uchun bir qator chora tadbirlarga rioya etish zarur.

Birinchi navbatda suyuqlik ichishni ko'paytirish kerak – odatdagi hajmdan 2 marotaba ko'proq suyuqlik ichish tavsiya etiladi, chunki tana harorati ko'tarilganda organizm suvsizlanadi. Bundan tashqari, suyuqliklar organizmdan toksinlar chiqib ketishini ta'minlaydi.

Bolada bronxitning sabablari

Bolalarda bronxitning asosiy sabablari virusli infektsiyalar (90% hollarda), bakterial infektsiyalar, allergiya va bezovtalanish xususiyati beruvchi moddalar (tamaki tutuni, ifloslangan havo). Immunitetning zaiflashishi, nafas olish yo'llari infektsiyalari va surunkali kasalliklar ham bronxitga yordam beradi.

Kasallikning surunkali shakli

Surunkali shaklda bronxlar devoridagi yallig'lanish jarayonining alomatlari uch ot yoki undan ko'p vaqt davomida kuzatiladi. Surunkali bronxitning asosiy alomati — odatda ertalab, uyqudan keyin samarasiz, yengillik bermaydigan yo'tal. Jismoniy mashqlar bajarish natijasida kuchayadigan hansirash ham kuzatilishi mumkin.

Yallig'lanish surunkali bo'lib, kuchayish va remissiya (chekinish) davrlar bilan kechadi. Ko'pincha surunkali shaklning sababi doimo tajovuzkor omillarining ta'sir qilishini o'z ichiga oladi: kasb-hunar xavf-xatarlari (tutun, bug'lar, gaz, kimyoviy bug'lanish). Eng keng tarqalgan qo'zg'atuvchi — faol yoki passiv chekish bilan ta'sir qiluvchi tamaki tutunidir.

Surunkali shakl kattalar uchun xosdir. Bolalarda u faqat immunitet tanqisligi, pastki nafas olish tizimining tuzilishidagi anomaliyalar, og'ir surunkali kasalliklar mavjud bo'lganda rivojlanishi mumkin

Bronxitning belgilari va belgilari: Kattalardagi bronxit ikki xil bo'ladi: o'tkir va surunkali, kataral va yiringli, obstruktiv va obstruktiv bo'lmagan. Kasallikning barcha shakllarini bitta asosiy simptom - yo'tal bilan birlashtiradi. Dastlabki 2-3 kun ichida u intruziv, quruq yoki ozgina balg'am bilan. Bir necha kundan keyin bronxit belgilari o'zgara boshlaydi. Balg'amning ajralishi yanada kuchliroq. Samarali yo'tal - bu jarayonning aniqroq ta'rifi. Balg'am asosan oq-kulrang va tiniq rangga ega, ammo bakterial infektsiya qo'shilsa, sarg'ish-yashil bo'lishi mumkin. Kattalardagi bronxitning belgilari quyidagicha: tananing umumiy intoksikatsiyasi (zaiflik, uyquchanlik, ishtahani yo'qotish); past harorat ($37-38^{\circ}\text{S}$); ko'krak og'rig'i.

Davolash

Obstruktiv bronxitni davolash bemorning davolash jarayonida faol ishtirokida bo'lishi kerak. Iloji bo'lsa, kasallikning rivojlanishini qo'zg'atadigan salbiy omillarni bartaraf etishga arziydi - bu birinchi navbatda chekishni tashlash, eng sog'lom turmush tarzini olib borish istagi, agar bronxial obstruktsiya rivojlanishining asosiy sababi kasbiy xavf, ish joyini o'zgartirish bo'lsa. maqsadga muvofiqdir.

Shuningdek, bronxodilatator terapiyasi, terapevtik nafas olish mashqlari ko'rsatilgan.

Bronxitning kuchayishi davrida antibiotik terapiyasi o'tkaziladi - balg'am tahlili natijalarini hisobga olgan holda dorilar individual ravishda tanlanadi.

Obstruktiv bronxitni davolashda balg'amni bo'shatishga yordam beradigan, bronxning o'tkazuvchanligini yaxshilaydigan ekspektoranlarning ahamiyati katta. Shu maqsadda ekspektoratsiyani rag'batlantiruvchi preparatlar, balg'amni suyultiruvchi dorilar va mukorgulatorlar buyuriladi.

Obstruktiv bronxit bilan fizioterapiya ko'rsatiladi. Ekspektoranlarning inhalatsiyasini, kaliy yodidning elektroforezini va antispazmodiklarni, sinusoidal modulyatsiyalangan oqimlarni qo'llang.

Xulosa: Bolalarda o'tkir va surunkali bronxitni davolashda dam olish, ko'p suyuqlik ichish va dori-darmonlarni to'g'ri qo'llash muhim ahamiyatga ega. O'tkir bronxit asosan uy sharoitida davolanishi mumkin, lekin surunkali holatlarda mutaxassis nazorati talab etiladi. Agar bolada yo'tal uzoq davom etsa yoki alomatlar yomonlashsa, shifokorga murojaat qilish kerak. Davolashning to'g'ri yondashuvi bolani tezroq sog'aytirishga yordam beradi va asoratlarning oldini oladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Milliy Tibbiyot Instituti (NIH). Bolalarda nafas olish kasalliklari: Qo'llanma va tavsiyalar. 2021-yil.
2. Pediatriya darsligi, Robert M. Kliegman, Joseph St. Geme. 21-nashr, 2019-yil.
3. <https://mymedic.uz/kasalliklar/pulmonologiya/bronxit/>